

Torah from Around the World

We zouden ons leven moeten leven in een staat van opperste verwondering. Elke morgen opstaan en naar de wereld kijken op een manier die niets voor vanzelfsprekend neemt. Alles is een openbaring, alles is ongelooflijk. Ga nooit achteloos aan de dag voorbij. Spiritualiteit betekent zich verwonderen.

Abraham Joshua Heschel

... die in zijn goedheid elke dag de Schepping vernieuwt.

de tweede beracha voor het Sjema

Sjabbat 28 november 2020 / 12 Kislev, Wajétsé, Beresjiet/Genesis 28:10 - 32:3

Tanach blz. 56 - 65

Haftara: I Melachiem/Koningen 3:3 - 15

Tanach blz. 675 - 676

Vertaler: Channa Kistemaker

Commentaar: *Jessica Fisher is verbonden aan Beth El Synagogue Center in New Rochelle, NY.*

Oorspronkelijke Engelse tekst: <http://www.jtsa.edu/the-monumental-act-of-listening>

Luisteren is een monumentale prestatie

Parasja Wajétsé brengt ons bij een hoogtepunt in het twintig jaar durende conflict tussen Jaäkov en Lavan. Toen Jaäkov bij Lavan in huis kwam, nadat hij zijn eigen vader en broer had bedrogen, liet Lavan hem zeven jaar werken om het recht op een huwelijk met Racheel te verdienen, waarna hij door een list werd gedwongen met Lea te trouwen. Dus werkte hij nóg zeven jaar en trouwde uiteindelijk met Racheel. Er volgde meer heimelijkheid en bedrog, totdat Jaäkov uiteindelijk besloot dat het tijd was om aan deze giftige dynamiek te ontsnappen en hij er met zijn gezin tussenuit kneep. Lavan haalde hen echter in en, na jaren van bedrog, praatten ze het met elkaar uit en legden alles voor eens en voor altijd op tafel: Lavan was gekwetst dat Jaäkov was vertrokken zonder hem de kans te geven afscheid te nemen van zijn kinderen en kleinkinderen - Jaäkov koesterde wrok over de jaren van dwangarbeid, leugens en hardvochtige behandeling (Beresjiet/Genesis 31: 26-42).

Je kunt je voorstellen hoe Jaäkov en Lavan dat deden: breed gesticulerend, met zwoegende borstkas, het speeksel spatte hen uit de mond in hun drang om de gekwetste gevoelens en de wrok te ontladen, die jarenlang onder de oppervlakte hadden geborrelt.

Maar op de één of andere manier realiseren ze zich midden in die ontlading twee dingen: ze zijn familie, voor altijd verbonden, of ze het nu leuk vinden of niet. En als het erop aankwam was hun conflict gebaseerd op geheimen en listen, op hoe ze de waarheid over zichzelf en hun plannen, hun hoop en hun ambities voor elkaar verborgen hadden gehouden. Op dit moment, nadat ze eindelijk naar elkaars pijn hadden geluisterd, realiseerden ze zich hun gemeenschappelijke menselijkheid en hoe we allemaal delen van onszelf voor elkaar verbergen.

Dus haalden ze diep adem en sloten een verbond, waarbij ze de gelegenheid ceremonieel markeerden door een monument van stenen te bouwen en samen te eten (Beresjiet 31:43-46). Misschien waren ze door samen te bouwen en samen te eten nog beter in staat om tot hun nieuwe begrip van elkaar te komen en liet hun gedeelde lichamelijke inspanning hen putten uit bronnen van empathie, die zelfs dieper gingen dan luisteren en delen.

Zelfs nadat ze tot een wapenstilstand waren gekomen, konden de twee mannen het niet eens worden over een naam voor het monument, maar de verteller in Tanach meldt ons dat de plaats Mitspa wordt genoemd, wat betekent: 'Moge God de wacht houden tussen jou en mij aangezien mensen voor elkaar verborgen zijn' (Beresjiet 31:49).

Er zijn zoveel dingen die ons verborgen houden en verhinderen om met elkaar in relatie te staan. Soms worden we gehinderd door conflicten die decennia duren en onoverkomelijk lijken. Soms proberen we misschien hetzelfde doel te bereiken, maar kunnen we elkaar gewoon niet begrijpen omdat we verschillende talen spreken of vanuit verkeerde veronderstellingen handelen. Soms belemmeren we onszelf in het hebben van een relatie, omdat we bang zijn voor kwetsbaarheid en

omdat het hebben van een relatie met iemand anders - onszelf echt aan een ander bekend te maken - moeilijk en beangstigend is.

Opvoedingsdeskundige Parker Palmer schreef: 'Hoe meer je weet over het verhaal van een ander, hoe moeilijker het is om die persoon als je vijand te zien (...). Als we de bronnen van onze pijn met elkaar delen, in plaats van onze overtuigingen als stenen naar 'vijanden' te gooien, krijgen we een kans om ons hart te openen en verbinding te maken over onze grootste tweespalt.' [*Healing the Heart of Democracy: The Courage to Create a Politics Worthy the Human Spirit*, 5-6]. Hoewel de dagenlange achtervolging, uitmondend in een schreeuwwedstrijd tussen Lavan en Jaäkov, misschien niet het beste model is van hoe dit eruit ziet, bereiken ze toch wat Palmer beschrijft. Nadat ze waren gestopt met vechten, namen ze de tijd om naar elkaars verhalen te luisteren, om te leren waar de pijn in hun relatie vandaan kwam, en overbrugden ze de kloof die hen had gescheiden. En tenslotte waren ze in staat om elkaar niet langer als vijanden te zien. In plaats daarvan openden ze hun hart ver genoeg om een verbond te sluiten en voedsel te delen.

Dit soort conflicten is heel moeilijk, maar kan een echte verandering bewerkstelligen.

In een midrasj over dit moment beschrijft Rabbi Jochanan de heuvel die Lavan en Jaäkov bouwden om hun wederzijdse vergeving te gedenken, door te zeggen dat de stapel stenen die ze creëerden 'zo groot was als de top van Tiberias' (Beresjiet Rabba 74:13). Het is onwaarschijnlijk dat deze twee mannen iets met de grootte van een berg konden bouwen. Misschien suggereert Rabbi Jochanan dat het als monumentaal aanvoelde: dit moment waarop ze elkaar echt zagen, dat ze delen van zichzelf onthulden die zo lang verborgen waren geweest, was zo belangrijk, dat zelfs de kleinste stapel kiezelstenen het gevoel gaf dat deze familie de top van een berg had bereikt.

In onze dagelijkse ochtendliturgie zeggen we:

oe-t'neenoe hajom oe-wechol jom lecheen oe-lechesed oe'lerachamiam be'eenecha oe-we'eenee chol ro'eenoe

'Schenk ons vandaag en iedere dag weer welwillendheid, liefde en medegevoel, zowel van Uw zijde als van allen die ons gadeslaan (...)' [Siach Jitschak siddoer, blz 7].

Elke dag is een nieuwe kans om verbinding te maken. De volgende keer dat je een nieuw iemand ontmoet, samenkomt met geliefden, of iemand tegenkomt die je uitdaagt, hoop ik dat je gezegend wordt met het begrip dat Jaäkov en Lavan ervoeren, toen ze eindelijk samen kwamen tijdens een

maaltijd bij Mitspa, de berg van kiezelstenen die getuige was van het feit dat deze familieleden elkaar voor het eerst echt ontmoetten. Ik hoop dat jij de kans krijgt om te voelen hoe het is om echt met welwillendheid gadeslagen te worden en om met medegevoel te ontdekken wat er verborgen is in de persoon die tegenover je zit.